

Bevezető

A szülők leggyakoribb kérdései közé tartozik, mit tehetnének azért, hogy a gyermekeik „sikeresek” legyenek az iskolában. Az köztudott, hogy a jól olvasó és olvasni szerető gyermekek könnyebben boldogulnak a tananyaggal. De mikor és hol érdemes elkezdni az olvasóvá nevelést, mit lehetne tenni annak érdekében, hogy a gyermek szeressen olvasni?

A családnak az olvasóvá nevelésben is meghatározó, alapozó szerepe van. Hibás az a nézet, mely szerint egyedül az iskola és a pedagógus felelőssége lenne az olvasás elsajátítása és a könyv megszerettetése, hisz az olvasóvá válás nem az iskolában kezdődik. De még csak nem is az óvodában, hanem a születés utáni első altatódallal, a versikékkal, dalokkal, mondókákkal, az úgynevezett ölbeli játékokkal. Majd folytatódik az első képeskönyvvel, a képről meséléssel, az egyre hosszabb mesékkel.

Féltetve azt, hogy mindez kiválóan fejleszti a gyermek képességeit, ő ezt nagyszerű élményként, játékként éli meg. Minden kisgyermek szeret képeskönyveket nézegetni, élvezni a felolvasott mesét.

Az első években a könyv elsősorban örömforrás, hogy mennyit tanul a kisgyermek belőle, az attól függ, mekkora örömet jelent a számára. Tehát nagyon fontos, hogy mindig a *gyermek életkorának megfelelő, szép* kivitelezésű, *jó* könyvet olvasson, majd később ajánlja a szülő a gyermekének.

Milyen a jó gyerekkönyv? A legfontosabb, hogy a könyv nyelvhasználata és az illusztráció a kicsik számára befogadható legyen. Az életkornak megfelelő „**gyermeki nyelv**” azt jelenti, hogy a könyv képeiben és szavaiban érthető, átélhető, továbbgondolható, és nem azt, hogy rózsaszín köntösbe öltözteti a világot. A jó gyerekkönyv nem gügyög, nem kerüli a kényes kérdéseket, hanem tiszteli a legkisebb korosztályt is, ismeri és komolyan veszi a gyermek számára fontos témákat, kérdéseket, problémákat.

Sok jó gyerekkönyv megjelent az elmúlt években, mivel mindent nem lehet megvásárolni, érdemes felkeresni a könyvtárat, ahol egy helyen találja meg az új kiadványokat és az elmúlt évtizedek

gyermekkönyveit is. Ugyanakkor szórakoztató, közös, családi program lehet a rendszeres könyvtárba járás: a gyermeknek egyszerű lehetőség, hogy annyi könyvet nézegethet, amennyit csak akar, és egy párat haza is vihet belőlük.

Mivel a kisgyermek mindenben utánozza a szüleit, nem mindegy: lát-e maga körül olvasó felnőtteket, becsülik-e otthon a könyvet. Ha nem szoktunk olvasni, sem kell megijedni, soha nem késő elkezdeni: hasznosak és érdekesek lehetnek a babaápolással vagy gyermekneveléssel kapcsolatos könyvek. Esetleg olvassuk újra diákkorunk kedvenc olvasmányait. Hogy a gyermek is megtapasztalja a könyvek hasznosságát, próbáljuk meg (többször is) egy-egy kérdésére könyvekből kikeresni a választ, vagy könyvben megmutatni valaminek a képét, ami érdekli.

A gyermek első három évében minden vele töltött percet arra használhatunk, hogy megismertessük vele a világot, amelynek egy fontos része a könyv és az olvasás. Ha sétálni megyünk a szabadba – miközben a látott állatokról beszélgetünk –, közösen sütünk-főzünk – ami a kreativitását fejleszti –, vagy a játszótéren egyensúlyozunk, mind-mind, – ha áttételesen is – az olvasóvá nevelést készíti elő.

A továbbiakban néhány ősrégi játékmódot mutatunk be, melyek meghitté tehetik kisbabánkkal való együttlétünket, és egyben a baba, majd a kisgyermek testi-lelki fejlődését is szolgálják: az *ének*, a *mondókázás* és a *mese*.

Zene és ének

Számos kutatás igazolja, hogy ha már az első hónapoktól zenei hatások érik a gyermeket, az előnyösen befolyásolja a fejlődését. A dalok, a vidám hangulatú, csecsemőkori tanulást elősegítő zene könnyed és kellemes hangulatot teremt otthonában.

A kisbaba és édesanyja közötti kommunikáció legkorábbi formája az éneklés, a dúdolás: altatást, vigasztalást, örömeink és bánataink kifejezését segítik az énekek. Nagyon fontos, hogy az édesanyák és az édesapák sokat énekeljenek, mondókázzanak, hisz a gyermekek nagyon korán fogékonyak a költészetre. Először valószínűleg csak a ritmust, a hangulatot érzékelik. Pár percnyi rendszeres ringatás,

dúdolás is nagyon szoros, meghitt kapcsolatot tud teremteni anya és gyermeke között, és a mindennapokban jó hangulatú együttlétekhez vezethet.

Nem a művészi előadás a fontos, az ének akkor éri el célját, ha olyan zenei-hangulati élményt tud adni, amiből a kicsi érzi a mama jelenlétét, törődését, biztonságát.

A már nagybacska baba szívesen hallgatja a divatos babazenei albumokat és a vidám gyermekdalokat is.

Az altatódalok tempója az emberi szívverés ütemét idézi. Emiatt használták ezeket ősidőktől fogva a kisbabák megnyugtatására, elaltatására. Amikor dúdolgatunk, akkor nem csak zenélünk, hanem a szeretetünket is kommunikáljuk.

Esti szertartássá tenni egy (vagy több) dalt vagy zenedarabot segít a kicsiknek abban, hogy könnyebben merülhessenek álomba. Ha kialakítunk magunknak egy két-három dalból álló „repertoárt”, amit minden lefekvés előtt ugyanabban a sorrendben énekelünk el, a baba is gyorsabban meg fogja tanulni, hogy az altatók és búcsúpuszik után hogyan ringassa magát nyugodt álomba.

Könyvtárunk kínálatából:

Nagy klasszikus babalemez, Retro Media, 2007.

Hol a nadrágom? / Kaláka Együttes, Gryllus Kft., 1995.

Nálatok laknak-e állatok? / Kaláka Együttes, Gryllus Kft., 1998.

Bőrönd Ödön / Kaláka Együttes, Gryllus Vilmos, Tamkó Sirató Károly, Gryllus Kft., 2000.

Zene ovi: Jeles napok 1-2., Sony BMG Music Entertainment Kft., 2007.

Játsszunk együtt! / Bródy János, Alma Együttes, Universal Music Kft., 2008.

Kecske-tánc: Magyar népzene gyerekeknek / Folker, Tempo, 2007.

Mozsikácska: Népi gyermekdalok és mondókák, 2005.

Dalok 2.: Óvodásoknak és kisiskolásoknak / Gryllus Vilmos, 1998.

Gyerekszoba: Válogatott gyerekdalok / Bokor Fekete Kriszta, Membran Music Ltd., 2006.

A fiam + a lányom / Halász Judit, EMI-Quint, 1994.

Vannak még rossz gyerekek / Halász Judit, Quont, 1991.

Minden felnőtt volt egyszer gyerek / Halász Judit, EMI, 2003.

Százsorszépek: Válogatás a legszebb dalokból / Kolompos, Kolompos Kft., 2007.

Egyszer egy királyfi: Mesék, játékok, ünnepek, multságok / Kolompos, Kolompos Kft., 2001.

Furulyás Palkó: Mesék, játékok, ünnepek, multságok / Kolompos, Kolompos Kft., 2002.

Jönnek a husárok : Mesék, játékok, ünnepek, multságok / Kolompos, Kolompos Kft., 2003.

Én elmentem a vásárba: Mesék, játékok, ünnepek, multságok / Kolompos, Kolompos Kft., 2004.

Mondókázás, ölbeli játékok

Az ölbeli játékokat - mondókákkal kísért mozdulatsort - pár hónapos kortól nagyóvodás korig játszhatjuk gyermekeinkkel, átélve általuk sok-sok meghitt és önfeledt percet.

Megtalálhatók köztük a lovagoltató, tenyérsimító, csiklandozós, arc cirógató, vonatozó, táncoltató, hintáztatós, dögönyözős játékok.

Jellegzetes felépítésük és meghitt hangulatuk van. Várakozásteli pillanatok, melyek csattanóval, örömteli végkifejlettel zárulnak (paskolással, csiklandozással, dögönyözéssel, lecsúszással, magasba repüléssel...). Jó, ha belevarázsoljuk magunkat, lassuljunk, gyorsuljunk, színezzük a hangunkkal, hol mélyen, hol magasan, újra és újra. A végén ne spóroljuk meg a lóbálást, feldobást, lecsúszdáztatást, döntést, csiklandozást, dögönyözést. Szánjunk elég időt az ismétlésre, így még jobban átélhetik a gyermekek ezeket az önfeledt percekét és a hatás sem marad el.

Az ének, a mondókák és ölbeli játékok hatásai

A közös mondókázásnak és éneklésnek számos áttételes hatása van

a személyiség fejlődésére és az értelmi képességek alakulására.

- Az énekek, mondókák által a gyermek érzékeli a beszéd zeneiségét. Ezek észrevétlen fejlesztik szókincsét, beszédértését, beszédészlelését. Középről, szemtől szemben láthatja gyermekünk, amikor a megszokott beszédtempó helyett erősen artikulálva, ösztönösen lelassulva énekelünk vagy mondókázunk.
- Fejleszti hallását, ritmusérzékét, és kihat a mozgásfejlődésre, koordinációs készségre is.
- Fejleszti a koncentrációt és a memóriát.
- Megmozgatja a képzeletvilágot, fejleszti a kreativitást (hol menetelő katonák vagyunk, hol lovakká, zsákokká leszünk).
- A zene és éneklés azáltal is segíti a baba agyának fejlődését, hogy ösztönzi a jobb agyfélteke kreatív folyamatait.
- Ami talán még fontosabb, hogy ezek a játékok szoros érzelmi kapcsolatot eredményeznek gyermek és szülő között. Ezek olyan pillanatok, amikor megérintjük, megöleljük, cirógatjuk gyermekünket a kezünkkel, és bizony a hangunkkal is körülöleljük. Gyakran az unalmas tevékenység (pl. az öltözés) is örömmé válhat. Erősíti az anya-gyermek kapcsolatot, a „csak rád figyelek” érzését.

Bővebben:

www.kerekito.hu

<http://mondokak.net/>

www.mazsolajatszozszo.hu

www.okosanya.hu

www.egyszervolt.hu

Mesemondás, felolvasás

A mesélésnél is a legfontosabb tényező (főleg az első három évben) a szülői jelenlét, az anya vagy az apa meghitt közelsége, az a varázslatos állapot, ami a biztonságot és a „veled vagyok, rád figyelek” hangulatát kelti.

Olykor nem is arra van szükség, hogy a mese „szóljon” valamiről, fontosabb a mesehang és az általa keltett kellemes élmény.

A körülbelül egy éves babának már elkezdhetünk mesélni képeskönyv nézegetése közben rövid, tómondatokból álló történeteket, melyek a gyermek napjáról szólnak. Ezután következhetnek a könyvből mesélések gazdagon illusztrált mesekönyvek segítségével (pl. Marék Veronika Boribon- és Kippkopp-sorozata vagy Bartos Erika Bogyó és Babóca-sorozata). Két éves kora körül bevezethetjük a rendszeres esti mesét (lehetőleg az altatódal előtt).

Nagyon fontos, hogy a felolvasást és a mesélést soha ne helyettesítse a tévé. Ebben az életkorban a gyermek ne nézzen tévét szülői jelenlét nélkül. A szakemberek szerint a tévé csak akkor nem káros, ha együtt nézi a szülő a gyermekkel (betartva a korhatárt), a műsor végén kikapcsolják a készüléket, és fontos, hogy megbeszéljék a látottakat.

A mese és a felolvasások hatása igen sokrétű:

- A kisgyermeknek saját képzeteket kell alakítania a hallott történet elemeiről. Minél lassabban, tagoltabban, dallamosabban mondja a felnőtt a mesét, annál élvezetesebb és kimunkáltabb lesz ez a belső kép, mely segít feldolgozni a gyermeknek a feszültségeit, szorongásait, vágyait, dühét.
- A mesehallgatás során a gyermek megtanul koncentrálni, figyelni arra, amit hall. Ahhoz, hogy egy gyermek 5–6 éves korára végig tudjon hallgatni egy hosszabb történetet, szükség van a figyelem összpontosítására, a logikai elemek összekapcsolására, valamint kitartásra is.
- A gyermeknek gyarapszik a szókincse, és elsajátítja a beszélt nyelvtől bizony igencsak eltérő írott nyelv, az olvasott szöveg fordulatait is. Így a mindennap mesét hallgató gyerek az iskolába lépés idejére megelőzheti a mesét nem, vagy nem elég rendszeresen hallgató kortársait az anyanyelvi és gondolkodásbeli fejlődésben.
- Az olvasmányok jótékony érzelmi és morális hatásúak. Közismert, hogy a jó mese feszültségoldó, önismeretre segít, megtanít

azonosulni valakivel, és életszabályt rejt.

A rendszeres felolvasás megszeretteti a irodalmat, kialakul a gyermek olvasás iránti igénye. Az a kisgyermek, aki a mesét, a könyvet megszereti, az később, iskolás korban is mindent el fog követni, hogy a számára még ismeretlen betűk egyszer csodálatos történetekké elevedjenek. Hiba, ha megszüntetjük a felolvasásokat, amikor a gyermek már maga tud olvasni. A 8–10 évesnél fiatalabb, még gyenge olvasási képességgel rendelkező gyermekeket segíteni kell abban, hogy irodalmi élményhez jusson mindaddig, míg rövidebb regényeket maga is könnyedén, saját élvezetére elolvas.

Segítsünk eligazodni a történetek nem mindig kedélyes, és nem mindig könnyen befogadható és feldolgozható dzsungelében!

Az első hónapok

Életének első hónapjaiban fontos, hogy **beszélgessünk, énekeljünk** a babának, hisz kutatások igazolják, hogy a gyermek intelligenciáját, társas viselkedését jelentősen befolyásolja, hogy csecsemőkorban mennyi *beszédet* hallott. Már az egészen kicsi csecsemőhöz is beszéljünk, miközben tisztába tesszük, fürdetjük. Amikor pedig a kicsi válaszol (3-4 hónap), ismételjük az általa képzett hangokat. Erősítsük meg őt egy-egy mosollyal, fejbiccentéssel, hogy érezze: figyelünk rá.

Ne mondjunk le az énekekkel társuló ringatásról, altatódalról! Érdemes máris kialakítani egy lefekvés előtti szertartást: fürdés, babusgatás, esti altatódal, ringatás.

Példának álljon itt egy gyönyörű altatódal:

Ringó bölcső, ringó,
Piciny rózsabimbó,
Szele fújta sík mezőbe,
Madárlakta zöld erdőbe,
Ringó bölcső, ringó.

A kisbaba ápolásáról szóló könyvek:

Az élet első tizenkét hónapja / Caplan, Frank: A csecsemő fejlődése hónapról hónapra, Medicina, 1996.

Csecsemő- és gyermekgondozás / Pap Zoltán: Hasznos tudnivalók szülőknek, Mentor, 200.

Dr. Spock csecsemő- és gyermekgondozása / Spock, Benjamin: Medicina, 1998.

Gyermekeink egészsége, Alexandra, 2006.

Kismamák nagykönyve / Fenwick, Elizabeth: A szülők gyakorlati kézikönyve a fogamzástól a gyerek hároméves koráig, Magyar Könyvklub, 2002.

Nem lehet elég korán kezdeni... / Gyökössy Endre, Szent Gellért Kiadó és Nyomda, 2003.

Picik és kicsik / Penelope Leach, Park, 2004.

A 4-6 hónapos baba

- A baba egyre többet van ébren, ez idő alatt igényli társaságunkat, örömmel válaszolgat, ha beszélünk hozzá. Sokkal több időt tölt el játékkal, mint eddig.
 - Ennek a hónapnak a végére a baba pont olyan jól képes fókuszálni, mint a felnőtt ember. Színesen lát és előnyben részesíti a közeli tárgyakat. Ugyanolyan jól is hall, mint a felnőtt, és nagy élvezettel próbál különböző hangokat kiadni.
 - Itt az ideje, hogy megismertessük a puha, színes textilből vagy műanyagból készült **babakönyvekkel**, amelyekben a rajzok egyszerűek, kedvesek, színesek. A baba kézbe veszi, szagolgatja, nézegeti, lapozgatja, merthogy szőrös, érdes, csörög, zörög, sípol, és természetesen szájba is lehet venni. Ráadásul kiságyra, babakocsira felszerelhetők, fürdésnél is használhatók.
- Most jött el az első, tudatos, kétszemélyes ölbeli játék ideje.

- Fogjuk meg a baba mindkét kezét, és finoman tapsikoljunk

vele a pici arca előtt. Közben mondogassuk az alábbi versikét:

Tapsi, tapsi babának, / Egyet meg a mamának. (Itt a saját arcunkat paskoljuk meg a kicsi kezével - később úgy is játszhatjuk, hogy az első sornál a baba arcát simogatjuk meg.)

- Emeljük magasra a babát és rámosolyogva mondjuk a következő mondókát:

Én is pisze, / Te is pisze, / Gyere, pisze, / Vesszünk össze! / Pisz-pisz-pisz!

Az utolsó sornál húzzuk a babát az arcunkhoz, és a szótagok ritmusára háromszor érintsük össze az orrunkat.

- Miközben a következő jól ismert mondókát mondjuk, az első sornál lassan körözzünk mutatóujjunkkal a baba tenyerében, majd a második sor alatt ujjainkat hirtelen futtassuk végig a kicsi karján felfelé:

Kerekecske, gombocska, / Itt szalad a nyulacska.

Ezekben a játékokban igen erős hatással van a babára, hogy egyszerre éri érintési inger és hanghatás, ami nagy élvezetet nyújt a számára.

Mondókák, dalok könyvtárunk kínálatából:

Kerekítő: Ölbeli játékok, mondókák / Jakabosné Kovács Judit, illusztráció Kállai Nagy Krisztina, Naphegy, 2009.

Pimpimpáré: Vers és muzsika gyermekeknek / Szilágyi Domokos, Vermesy Péter, Koinónia, 2002.

Jár a baba, jár / Forrai Katalin, Kozmosz Könyvek, 1976.

Egyedem-begyedem tengertánc...: Mondókák kicsiknek, Társ, 2006.

Egyedem-begyedem, Kriterion, 1981.

Egyszer egy királyfi / Réber László rajzaival, Móra Könyvkiadó, 2006.

Hej koszorú, koszorú / Sinka Erzsébet mondókáskönyve, Móra Ferenc Könyvkiadó, 2004.

Esik eső, fúj a szél: Mondókák az időjárásról, időjóslásról / Tóthné Pánya Marianna, Tóth Könyvkereskedés és Kiadó Kft., 2006.

Zsubatta! Beszédfejlesztő mondókáskönyv / Nyulász Péter, Móra Könyvkiadó, 2006.

Szól a rigó kiskorában, Madách Könyvkiadó, 1978.

A 6-9 hónapos baba

- Szívesen játszik babával, könyvvel, felfedezi az apró részleteket (pl.: szem, gomb, lyuk), ezeket mutató- és hüvelyk ujjával megpróbálja megfogni, húzza, tépi.
- A játékot hagyja leesni, felveteti, majd leejti újra. Ezt a játékot nagy odaadással ismételteti.
- Két kezével veri az asztalt, paskolja az ablaküveget, mindent lehúz az asztalról.
- Az arcunk, a hangunk az, ami a legjobban elbűvöli.
-

Az **ölbeli mondókák**, arcsimogatók, lovagoltatók továbbra is a baba kedvencei lesznek, de már megpróbálkozhatunk a táncikálással.

- Az alábbi játék amellet, hogy bizalmat teremt a babánkkal, erősíti a baba izmait. Fogjuk meg erősen a kisbaba kezét, és finoman húzzuk fel őt a karjánál fogva, miközben a következő versikét mondogatjuk:

Felmegyünk a mozgólépcsőn, / Fel, fel, fel, / Lemegyünk a mozgólépcsőn, / Le, le, le.

Majd a baba lábát emeljük fel és le a mondóka kíséretében, aztán tovább a kicsi más-más testrészét emelgessük és ismételjük a mondókát. A játék végén emeljük fel a babát, majd engedjük vissza, és adjunk neki egy nagy puszit.

- Fogjuk meg erősen a babát a hóna alatt, és valamilyen puha felületen vagy a combunkon kezdjük el táncoltatni. Közben énekeljük az alábbi mondókát és végezzük a szövegnek megfelelő mozgásokat:

Cini-cini muzsika, / Táncol a kis Zsuzsika (itt behelyettesíthetjük a baba nevét)

Jobbra dül, meg balra dül, / Tücsök koma hegedül.

- A lovagoltató-hintáztató játékok fontos szerepet játszanak az egyensúlyozási készség kialakulásában. Sokféleképpen lovagoltathatjuk a babát: a térdünkre vagy az ölünkbe ültetve, hason vagy hanyatt fekvésben a térden ide-oda hintáztatva. A lovacskaázást, hintáztatást mindig kísérelje valamilyen ritmikus mondóka, ének. Egy egyszerű kis népi mondóka: **Hinta, palinta, / Hintázik a kisbaba** (itt mondhatjuk a baba nevét).

Eljött az ideje, hogy együtt nézegessük a néhány oldalból álló képeskönyveket, amelyek oldalain egy-egy már ismert fogalmat ábrázoló kép található (gyümölcsök, állatok, járművek, stb.). Ölünkbe vesszük a gyermeket, rámutatunk a képre, és megnevezzük azt. Ekkor még tőmondatokban érdemes mesélni, pl.: „Ez itt a cica. Tejet iszik.” Többszöri ismétlés után kérdezzük meg a kicsit: „Hol a cica (nyuszi, labda, stb.)?” Várjuk meg, hogy babánk rámutasson a megfelelő képre!

Hagyjuk, hogy a baba kézbe vegye a könyvet, nézegesse, lapozgassa, miközben beszélünk a képen látható dolgokról. Ezek a játékos felfedezések építik számára az utat a majdani olvasás felé.

Öleljük magunkhoz a babát és járkáljunk körbe a szobában, miközben a kedvenc dalát énekeljük. Válasszunk népdalokat, rövid kis gyermekdalokat. A játékot még élvezetesebbé tehetjük, ha éneklés közben hajladozunk, forgunk, különböző lépésformákkal járunk.

Könyvtárunk kínálatából:

Babaszemmel. Mennyi? Számok a természetben, Móra Könyvkiadó, 2009.

Tapintós lapozó. Falu, Tessloff és Babilon, 2008.

Tapintós lapozó. Otthon, Tessloff és Babilon, 2008.

Tapintós lapozó. Gyerekszoba, Tessloff és Babilon, 2008.

Állatkert : [Lapozó], Tessloff és Babilon, 2008.

Hobbiallatok : [Lapozó], Tessloff és Babilon, 2008.

Mezei állatok : [Lapozó], Tessloff és Babilon, 2008.

Add ide! / Rajzolta: Reich Károly, Móra Könyvkiadó, 1964.

Első képekönnyvem. Markolók / Lynne Gibbs, rajzolta Mark Tuner, Alexandra, 2006.

Első képekönnyvem. Autók / Lynne Gibbs, rajzolta Mark Tuner, Alexandra, 2006.

A 9-12 hónapos baba

- Szívesen játszik egyedül, képet rakosgat, papírt tépdés, egymásba rakja a játékokat.
- Kezd kapcsolatot teremteni, élvezi a közös játékot, „beszélgetést”.
- Kézzel eszik, ha hagyjuk.
- Kúszva, mászva halad, megteszi az első lépéseit.

Az ölbeli mondókák közül az eddigi kedvencek mellett próbálkozhatunk az állítgatókkal és sétáltatókkal.

- Mikor már felkapaszkodik egyedül, ha közben verseket, mondókákat ismételünk a szemébe nézve, a gyermeket annyira elbűvöli a szöveg és az ének, hogy elfelejt elesni, és tovább állva marad:

Áll a baba, áll, / Mint a kismadár, / Édesanyám karosszéke / Meg is ürült már.

A mondóka végén felkapjuk a kicsit és röpitjük: **Áll a baba, / Áll, áll, áll.**

- A gyermek kezét fogjuk, és lépegetünk vele:

Erre kakas, erre tyúk, / Erre van a gyalogút. / Taréja-haréja, / Ugorj a fazékba, / Zsupsz!

Lassan lépegetünk, egyre gyorsulunk, majd a végén leguggolunk.

Az eddig használt babakönyvek még mindig elbűvölik, és most már előkerülhetnek a kartonból készült leporellók, melyek egy-egy verset

vagy mondókát, történetet tartalmaznak. Ezek a kis könyvek már ismeretlen dolgokat is ábrázolnak. Ebben az esetben a könyvből tanulja meg a gyermek a szót és annak jelentését. A képeket nézegetve a szülő tömondatokból álló apró történeteket mesélhet, melyek a gyermek életéről, mindennapjairól szólnak.

Az egyéves gyermeknek olvashatunk rövid, sok ismétlést tartalmazó verseket.

Könyvtárunk kínálatából:

Kocsi és vonat/ Weöres Sándor. Szántói Krisztián rajzaival. Móra Könyvkiadó, 2008.

Ákombákom / Zelk Zoltán. Kalmár István rajzaiva, Móra Könyvkiadó, 2008.

Vuk, a kisoróka / Fekete István regénye nyomán, Szalma Edit rajzaival, Móra Könyvkiadó, 2008.

Vuk első vadászata / Fekete István regénye nyomán, Szalma Edit rajzaival, Móra Könyvkiadó, 2006.

Állatszálloda / Sebők Éva verse, Réber László rajzaival, Móra Könyvkiadó, 2008.

Vidám állatkert / Csukás István, Szántó Piroskarajzaival, Móra Könyvkiadó, 1981.

Erdőben jártam / Csukás István, Csergezán Pál, Móra Könyvkiadó, 1968.

A beteg hangya / Zdenék Miller, Móra Könyvkiadó, 2006.

Állatövoda / illusztrálta Papp Anikó Míra, Móra Könyvkiadó, 2009.

Az egy-másfél éves kisgyermek

- Egyszer alszik napközben, általában délután.
- Kíváncsiságának megfelelően szeretné ismerni a környezetében található tárgyak, személyek nevét.
- Napközben egyre több a konfliktus anyja és gyermeke között,

sok tiltás veszi körül a kicsit, és a feszültség éjszakai sírás formájában törhet elő. Jelentkezhetnek az első félelmek.

- Gyakran használja a "nem" szót, még ha igenre is gondol.

Az ölbeli mondókák közül az eddigi kedvencek mellett azokat játsszuk, mely a gyermekben az önállóság érzetét erősíti: a sétáltatók, vonatozók, menetelők, futtatók, táncoltatók. Használhatunk kellékeket: kendő, szalag, csákó stb.

- Félénkebb gyermek felé kitarjuk a karunkat, mikor odaér, felkapjuk a levegőbe és megpuszítjuk.

Ki ér ide hamarébb / Annak adok ciberét.

- A gyermek hátára egy kis kendőt borítunk, és tréfásan kergetjük. Ahogy ő halad, úgy futunk utána. Mikor utolérjük, elfogjuk, megcsiklandozzuk:

Uccu bizony, szaladjunk, / Hadd lobogjon a hajunk.

- Egymás mögé állva, egymásba kapaszkodva ritmusra menetelünk.

Fut a vonat, / Megy a vonat, / Za-ka-tol, / Za-ka-tol, Ta-ka, ta-ka, / Ta-ka, ta-ka, / Za-ka-tol, / Za-ka-tol.

A könyvek lapozgatása közben ne csak a látnivalókat vegyük számba, kérdezzünk rá olyasmire is, ami a képen közvetlenül nem látható: pl. Mi van a ház mögött?, Mit csinál a néni a tejjel? Ezzel hozzájárulunk szókincsének bővüléséhez, megmozgatjuk a fantáziáját. Utánozzuk a különböző hangokat, pl. állatokét, az autókét stb.

A képeket nézegetve a szülő egyre hosszabb, a gyermekről szóló történeteket mesélhet.

A másfél éves gyermek kedveli az ismétlést, felsorolást tartalmazó verseket. Játék közben hallgathat gyerekdalokat, próbálkozhatunk a hangoskönyvekkel (Pl. Bálint Ágnes: Mazsola).

Könyvtárunk kínálatából:

Arany Lacinak / Petőfi Sándor; Szalma Edit rajzaival, Móra Könyvkiadó, 2008.

Este van, este van : Arany János verséből gyerekeknek / Arany János ; Reich Károly rajzaival, Móra Könyvkiadó.

Te ki vagy? Interaktív, keménytáblás könyv kisgyerekeknek, Alexandra, 2006.

Altató / József Attila, Würtz Ádám rajzaival, Móra Könyvkiadó, 1974.

Ki a leggyorsabb Sodoron? / Rev. W. Awdry meséi nyomán, Egmont Hungary, 2008.

Thomas és barátai / Rev. W. Awdry meséi nyomán, Egmont Hungary, 2008.

Billeballag / Kányádi Sándor, Kalligram, 1993.

Ha a világ rigó lenne / Weöres Sándor, Móra Könyvkiadó, 1973.

Melyik állat rózsaszínû? csiki-csuki képeskönyv / Michael Schober, Naphegy, 2006.

Bárcsak lennék vagány bárány! csiki-csuki képeskönyv / Michael Schober, Naphegy, 2006.

Tengerecki hazaszáll / Tamkó Sirató Károly, Móra Könyvkiadó, 1979.

Szia Tomi / Kristiina Louhi, Cerkabella Könyvkiadó, 2007.

Másfél-két éves gyermek

- Felbukkan az "én" fogalma.
- Jó megfigyelő, olyan részleteket lát meg, ami felett a felnőtt átsiklik.
 - Fejlettebb az egyensúlyérzéke, járása magabiztosabb. Lépcsőzésnél minden egyes fokra mindkét lábát ráteszi.
 - Az ismerős dolgok nevét tudja és értelemszerűen használja. Rengeteg szót ismer már, és elég jól ejti ezeket, de egymáshoz még nehezen illeszti őket.
 - Minden tevékenységére rengeteg odafigyelést és megerősítést igényel, boldog ha engedjük, hogy segítsen: elrámol, segít teríteni.

- Félhet a sötétől, neszeztől/zörejeztől, villámlástól, mennydörgéstől, különböző háztartási gépektől. Hajlamos arra, hogy élőlények tekintsen tárgyakat. Beszéljük, magyarázzuk meg félelmeit.

Jó szolgálatot tehetnek a gyermek dühkitöréseikor az ún. varázsmondókák: a csitítók, nevelők, gyógyítók, óvók.

A síró gyermeknek a következőket mondjuk, közben csiklandozzuk:

Sírás, nevetés, / Holnap lesz a temetés.

Ha a gyermektől el akarunk venni valamit, cserébe odanyújtunk egy másik tárgyat, ezt mondogatjuk, amíg oda nem adja:

Cserebere, fogadom, / Többé vissza nem adom!

Ha megüti vagy megvágja magát a kisgyermek, akkor mondjuk, a fájó kezét/lábat körbecirógatva:

Áj, báj, kecskeháj, / Ha meggyógyul, majd nem fáj.

Már azokat a könyveket szereti és igényli, amelyek a képek mellett rövid szöveget (prózát vagy verset) is tartalmaznak. Következhetnek az „én-mesék”. Ezek nagyon egyszerűek, és a gyerek mindennapjairól, pontosabban a nap különböző epizódjairól szólnak. A gyerek tudja, hogy az egyes szám harmadik személy mögött ő húzódik meg, és a mesében boldogan éli át újra mindazt, ami megtörtént vele. A mesék segítségével végig lehet követni a nap érdekesebb eseményeit, visszaalva a gyermeket ért örömökre, fájdalmakra, hisztikre.

Szívesen lapozgatja egyedül is képeskönyveit. Azzal, hogy a gyerek „olvassa” a képeket, felkészül a későbbi „igazi” olvasásra. A kép ugyanúgy jelkép, mint az írott szó, a különbség csak annyi, hogy a szavak elvontabb jelképek. Nézzessük továbbra is együtt a képeskönyveket, segítsünk neki, hogy minden egyes képet „elolvasson”: Mit csinál ott hátul az a kisfiú? Mi van a kezében? A könyvek nézegetése által a gyermek emlékezete, megfigyelőkészsége fejlődik, szókincse bővül, valamint jelentősen javul az

összpontosításra való képessége is!

Ebben az életkorban a gyermekek kedvelik az ismétlést, hogy előre tudják, mi következik. A ritmus, a rím is segít abban, hogy könnyen megjegyezzék a szöveget, “besegítsenek” az olvasásba, vagy akár önálló olvasást mímeljenek. Ez az az életkor, amikor buzgón és hosszasan lapozzák a könyveket. Olvassunk gyakran gyerekverseket, hallgassunk gyerekdalokat!

Keressünk neki szép, nagy, részletes illusztrációkat tartalmazó könyveket. Az ún. böngésző könyvek csak képeket tartalmaznak, a szülő saját szavaival kell mesélnie belőlük. Ám ezáltal minden alkalommal más történet kerekedik ki a mesélésből.

Könyvtárunk kínálatából:

Elmer / David McKee, Könyvmolyképző, 2006.

Kavicsmese / Marék Veronika, Ceruza, 2008.

Bogyó és Babóca-sorozat / Bartos Erika, Pozsonyi Pagony.

Boribon-sorozat / Marék Veronika, Pozsonyi Pagony.

A telhetetlen hernyócska / Eric Carle, Pozsonyi Pagony.

A kelekótya kaméleon / Eric Carle, Pozsonyi Pagony.

Kippkopp -sorozat / Marék Veronika, Ceruza.

Rotkäppchen / András Baranyai, Csimota, 2007.

A 3 kismalac / Kárpáti Tibor, Csimota, 2007.

Én vagyok a Tévé-Maci / Bálint Ágnes, Móra Könyvkiadó, 1983.

A mi kis Tomink / Kristiina Louhi, Cerkabella Könyvkiadó, 2007.

Állatfa / Török Szilvi, Budapest, Pozsonyi Pagony, 2008.

Hobbiallatok, Tessloff és Babilon, 2008.

Zimzizim / Weöres Sándor, Tericum Kiadó, 2001.

Tarka forgó / Weöres Sándor, Károlyi Amy, Keresztes Dóra rajzaival, Santos, 1995.

Balázs kertje: versek kisfiúknak, kislányoknak / Markó Béla; Bookart, 2009.

Böngészők:

Egy nap a tengeren / Guido Wandrey, Naphegy, 2008.

Egy nap a városban / Guido Wandrey, Budapest: Naphegy, 2008.

Egy nap a vidámparkban / Guido Wandrey, Naphegy, 2008.

Egy nap az állatkertben / Guido Wandrey, Naphegy, 2008.

Tomi és Lili otthon: interaktív mesekönyv / írta és illusztrálta Armelle Boy, General Press, 2008.

Négy évszak a parkban: izgó-mozgó képeskönyvem / Ali Mitgutsch, Scolar, 2008.

Ki vár a várban? képes böngésző / Guido Wandrey, Naphegy, 2006.

Téli böngésző / Rotraut Susanne Berner; Naphegy, 2006.

Nyári böngésző / Rotraut Susanne Berner; Naphegy, 2007.

A két-három éves gyermek

Következhettek az állatos mesék, amelyek egy-egy kedvelt állat kalandjairól szólnak.

Ha eddig nem tettük volna, most már mindenképp alakítsuk ki a rendszeres esti mese szokását, az elalvás érdekében is. A meseolvasás hangulata, a szülő közelsége megnyugtatja a gyereket.

Ne féljünk az ismétléstől! Nem gond, ha sokadjára olvassuk el ugyanazt a könyvet. Az sem baj, ha a gyerek nem ért meg mindent a verses mesékből, gyermekversekből, a jó ritmus és rím gyönyörűsége sokkal fontosabb.

A gyermekek szeretnek aktívan részt venni az olvasásban: fordítani a lapot, kiválasztani a könyvet...

Válasszunk gazdagon illusztrált mesekönyveket. Ha jól választunk, akkor a gyerek a képeket figyelve követi a mesét, vagy éppen a mondat közepén megállít bennünket, hogy alaposan szemügyre vegye az illusztrációt.

A fantázia és a valóság még összemosódik a gyermek számára, ezért inkább kerüljük a szörnyek, kísértetek, kalózkod, stb. világát.

Könyvtárunk kínálatából

Barátom, Gombocska és a mágikus levelek története / Uli Brée és Michael Schober, Naphegy, 2006.

Mazsola / Szöveg Bálint Ágnes; Bábfigurák és rajzok Bródy Vera, Móra Könyvkiadó, 1976.

Mese a rózsaszín elefántról, aki nagyon szomorú volt, aztán újra jobban érezte magát / Monika Weitze, Naphegy, 2007.

Téli varázslat / Jonathan Emmett; Vanessa Cabban rajzaival, Naphegy, 2007.

A legszebb ajándék / Jonathan Emmett; Vanessa Cabban rajzaival, Naphegy, 2008.

Pihe, siess haza! / Hans de Beer rajzaival, Móra Könyvkiadó, 2004.

Ide nekem a Holdat! / Jonathan Emmett; Vanessa Cabban rajzaival, Naphegy, 2007.

Pauli : Pauli, gyere haza! / Brigitte Weninger; Eve Tharlet rajzaival, Naphegy, 2007.

Pauli : Rosszcsont Pauli! / Brigitte Weninger; Eve Tharlet rajzaival, Naphegy, 2007.

Kippkopp karácsonya / Marék Veronika, Ceruza, 2006.

Az állatok karácsonya: meghitt karácsonyi történet kicsiknek és nagyoknak / Ladislav Pavlík, Dubravka Kolanovic rajzaival, Naphegy, 2006.

Kobak könyve / Hervay Gizella, Kolozsvár: Koinónia, 2002.

Barni könyve / Zágoni Balázs, Kolozsvár: Koinónia, 2005.

A 6 láb / írta Núria Roca; rajzolta Rosa M. Curto, Scolar, 2006.

Piroska és a farkas / Jacob és Wilhelm Grimm meséje alapján elmeséli Mosonyi Aliz, Pozsonyi Pagony, 2008.

1 család /Núria Roca, rajzolta Rosa M. Curto, Scolar, 2006.

2 féle anyag: természetes és mesterséges / Núria Roca, Rosa M. Curto rajzaival, Scolar, 2007.

A 4 elem /Núria Roca, Rosa M. Curto rajzaival, Scolar, 2006

A Bögre család újabb kalandjai / Lackfi János, Pap Kata illusztrációival, Noran, 2007.

Hogyismondják? / Pungor András, Takács Mari rajzaival, Háttér, 2009.

A kíváncsi hold / Kányádi Sándor, Szegedi Katalin rajzaival, Cartaphilus, 2007

Friss tinta!: mai gyerekversek / Takács Mari illusztrációival,

Csimota, 2008

Bögre család / Lackfi János, Pap Kata rajzaival, Csimota, 2005.

Hajnali csillag peremén / Kovács András Ferenc, Takács Mari rajzaival, Magvető, 2007.

Kerge ABC / Szabó T. Anna, Tóth Krisztina, Varró Dániel versei, Gyöngyösi Adrienn, Kárpáti Tibor, Nagy Diána rajzaival, Csimota, 2008.

Mondóka móka: Mondókák és gyermekversek / Szabó Era, Ciceró Könyvstúdió, 2006

Ovikezdés:

Már óvodás vagyok / Janikovszky Éva; Réber László rajzaival, Pesti Szalon Könyvkiadó, 1996.

Mese Vackorról, egy pisze kölyökmackóról / Kormos István; Reich Károly rajzaival, Móra Könyvkiadó.

Pöttyös Panni az óvodában / Szepes Mária, Bakos V. Ági rajzaival, Édesvíz, 1998.

Az ovi-ügy / Finy Petra; Tommaso Levente Tani rajzaival, Pozsonyi Pagony, 2009.

Bogyó és Babóca az óvodában: A barátság; Szivárvány / Bartos Erika, Budapest: Pozsonyi Pagony, 2008.

Bogyó és Babóca az óvodában: A barlangi pók. Egy nap az óvodában / Bartos Erika, Pozsonyi Pagony, 2006.

Egészség-ügy (betegségek)

Bogyó és Babóca beteg / Bartos Erika, Pozsonyi Pagony, 2007.

Szia Tomi! / Kristiina Louhi, Cerkabella Könyvkiadó, 2007.

Képzeld, kórházban voltam! / Dr. Balázs Anna; Dános Judit rajzaival, Móra Könyvkiadó, 1982.

Ne bánts! könyv / Pernilla Stalfelt, Vivandra, 2007.

Kaki könyv / Pernilla Stalfelt; Vivandra, 2006.

Izgó-mozgó fogaim: minden, amit a fogakról tudni szeretnél / Iwona Radüzn könyve; Thomas Röhner, Manó Könyvek kiadó, 2009.

Nem a gólya hozza! / Ezio Aceti, Alberta Rotteglia, Új Város,

2002.

Bilikönyv / Írta és rajzolta Alona Frankel, Pozsonyi Pagony, 2008.

A vakond és a nyuszimama / Ötlet és illusztráció Zdenek Miler ; Szöveg Hana Doscocilová, Móra Könyvkiadó, 2008.

Hangoskönyvek:

Mese Vackorról, egy pisze kölyökmackóról / Kormos István, Parlando Szóló szőlő, hatalmas alma csengő barack és más népszerű mesék feldolgozása, Europa Records

Pöttös Panni / Szepes Mária: Móra Ferenc Könyvkiadó

A Hétféjű Tündér / Lázár Ervin: Kossuth Könyvkiadó

Gergő juhász kanala / Móra Ferenc meséi Mátyás királyról, Parlando

Lúdas Matyi és más Bendek Elek mesék, Europa Records

Mazsola / Bálint Ágnes: Kossuth Könyvkiadó

Megint Mazsola / Bálint Ágnes:, Kossuth Könyvkiadó

Ahogy az ölbeli játékok egészen nagyóvodás korig élvezetet jelentenek a kisgyermeknek, úgy az eddig használt könyveket minden életkorban újra elővehetjük, míg látjuk, hogy a gyermek szívesen nézegeti / olvastatja őket.

Egyetlen nevelési tanácsadó - így ez sem fogalmazhat meg olyan arany szabályokat, amelyek minden gyereknél működnek és szavatolják a sikert, hiszen minden gyerek egyedi, minden család más és más. És így van ez az olvasmányokkal is. Ne aggódjunk amiatt, hogy a gyereknek nem „jön be” egy-egy könyv. Később még próbálkozhatunk vele. De az fontos, hogy ismertessük meg a gyermeket minél többféle olvasmánnyal, különböző műfajú szövegekkel, különböző stílusú illusztrációkkal, különböző témákkal, hogy beleláthasson a könyvek sokrétű világába, és megtalálhassa benne azt, ami igazán őhöz szól. A könyvtár lehet az a hely, ahol ezt anyagi áldozatok nélkül megtehetjük (a kedvenc könyveket persze megéri megvásárolni).

A könyvtár segíthet mindenki számára megtalálni a megfelelő könyveket, hisz feladata, hogy kövesse a könyvpiacot, sokszínű könyvállományt kínáljon, eligazítson és kiszolgáljon mindenféle ízlésű, érdeklődésű olvasót.

Gyerekevelésről szóló könyvek:

Gyógyító mesék : A gyermeki agresszió és félelem ellen és mindaz, amit a meséléskor a szülőnek tudnia kell(3-7 éves korú gyermekeknek) / Gerlinde Ortner; Magyar Könyvklub, 1996

Legkisebbek játéka:[mondókák, feladatok, fogalmak, játékok] / Deákné B. Katalin.; Deák és Társa Kiadó

365 ötlet altatáshoz: praktikus tanácsok, hogy a nyugodt éjszaka ne csupán álom legyen / dr. Paula Elbirt és Linda Lee Small; Pécs : Alexandra, [2006]

A hiszti : szülők kézikönyve / [írta dr. Fekete Barbara. Kisújszállás; Pannon-Literatúra Kft., [2008]

Beszélj úgy, hogy érdekelje, hallgasd úgy, hogy elmesélje : [Gyakorlati tanácsok a sikeres szülő-gyermek kapcsolathoz / Adele Faber, Elaine Mazlish; Budapest : Reneszánsz Könyvkiadó Kft., 2006

Testvérek féltékenység nélkül / Adele Faber, Elaine Mazlish; Budapest : Reneszánsz Könyvkiadó Kft., 2007

Aludj velem! / dr. Gál Éva, dr. Kemény János; Budapest : Nemzeti Tankönyvkiadó, [2004]

Brunoli : kézikönyv kisbabáknak kezdő szülőkhöz / Hassa Talpag Réka ; Budapest : Aposztróf, [2008]

Nem akarom! : A dackorszak nehézségei és kezelésük / Gertrud Teusen ; Deák és Társa Kiadó, [2002?]

Túlélőkalauz szülőknak : a nevelés titkai / Gail Reichlin, Caroline Winkler; Budapest : Kulinária Kiadó, [2006]

Amíg nem késő: Hogyan ismerhető fel időben a figyelem- és mozgászavar? / Sabine Pauli, Andrea Kisch; Pápa : Deák és Társa Kiadó

Szobatisztaság játékkal, könnyedén / Presserné Vér Katalin; Budapest : Dinasztia Tankönyvkiadó, 2008.

365 ötlet a tipegő évekre : praktikus tanácsok a bilire szoktatástól a hiszti kezeléséig / dr. Juliana Orenstein; Alexandra, 2007.

A kisgyermek dührohamai és egyéb rossz viselkedési formák / Alison Mackonochie; Budapest : Hajja & fiai Kiadó, 2005.

Babamóka / Anne Knecht-Boyer ; : Héjja és fiai, 2007.

Boldog gyermek : Elmélet és gyakorlat a gyermek két és fél évestől ötéves koráig / Dr. Richard C. Woolfson ; Budapest : Alexander Stúdió

Szülők kézikönyve : gyakorlati útmutató a gyermekek viselkedésének megértéséhez : [pozitív nevelési megoldások, boldog, magabiztos, szociálisan érzékeny gyermekek nevelése] / Richard C. Woolfson ; Alexandra, 2004.

Kicsikről nagyoknak: 1. rész. A kisgyermekkor / Vekerdy Tamás; Budapest : Park, 2005.

A szülő kérdez, a pszichológus válaszol (I., II.) / Vekerdy Tamás ; Budapest : Sanoma Budapest Kiadó, 2007.

A pszichológus újra válaszol / Vekerdy Tamás ; Sanoma Budapest Kiadó, 2005.

Szülők könyve : értelmileg sérült kisgyermek nevelése / Borbély Sjoukje, Jászberényi Márta, Kedl Márta; Medicina, 2000.